

Didje van Kovlar

PUT U JEDNOM PRAVCU

Naziv originala:
Didier van Cauwelaert, *Un aller simple*
Copyright © Editions Albin Michel – Paris 1994

Izdavač
Mono i Manjana

Za izdavača
Miroslav Josipović
Nenad Atanasković

Glavni i odgovorni urednik
Aleksandar Jerkov

Urednik
Vojin V. Ančić

Prevod:
Ana Brajović

Lektura:
Marijana Mahač

Korice
Natalija Petrović

Tehnički urednik
Goran Skakić

Priprema za štampu
Ivana Todorović

Štampa
Elvod-print, Lazarevac

CIP - Katalogizacija u publikaciji
Narodna biblioteka Srbije, Beograd

BAH Ковлар, Дидје, 1960–
Put u jednom pravcu / Didje van Kovlar ; s francuskog prevela Ana
Brajović. - Beograd : Mono i Manjana, 2010 (Lazarevac : Elvod-print). - 126
str. ; 20 cm

Prevod dela: Un aller simple / Didier van Couwelaert. - Tiraž 800.

ISBN 978-86-7804-270-6
COBISS.SR-ID 176676620

Didje van Kovlar

PUT U JEDNOM PRAVCU

S francuskog prevela
Ana Brajović

Mono i Manjana
2010.

Zakoračio sam u život kao slučajno pronađeno dete. U stvari, ukradeno sa automobilom. Vozilo u kome sam se nalazio bilo je parkirano na pešačkom prelazu pa je Mamita godinama nakon toga, kad god bih gnjavio s jelom, govorila da će doći pauk da me pokupi. Zato bih jeo tako brzo da bih posle povraćao, ali to je, u neku ruku, bilo i bolje – bar se nisam gojio. Bio sam usvojeno dete, pa sam se tako i ponašao.

Za Cigane je dete svetinja. Što je ono deblje, to je veći prestiž porodice – do četvrte godine gledaju ga kao kralja, a posle se snalazi kako zna i ume. Ja nikad nisam bio kralj, već sam se od početka snalazio: meni je prizemljenje bilo manje bolno, bio sam ćutljiv, nevidljiv, najmršaviji. Kad se potrudite da vas zaborave, na kraju vam to i pođe za rukom.

Noću je često dolazio pauk da pokupi moj nepropisno parkirani auto i odnese ga na deponiju starog gvožđa, gde je trebalo da budem smrvljen pod karoserijom. Na svu sreću, u Mamitinoj prikolici uvek se dernjao neki kralj – to bi prekinulo san u trenutku kada sam još bio živ, pa sam posle uspevao ponovo da zaspim. Znao sam da sam na sigurnom, ušuškan među debelom decom okićenom lancima i medaljonima što su svetlucali u mraku. To mi je utoliko više značilo jer sam znao, pošto su mi to stalno govorili, da je o mojoj sudbini presudio jedan glas u savetu staraca. Glas starog Vasila, Roma

koji me je ukrao i ne primetivši me, dok sam spavao u nosiljci na zadnjem sedištu među kesama punim božićnih potrepština. Uložio je sav svoj autoritet u raspravu s Ciganima koji su hteli da me vrate nazad. Kako u odeljku za rukavice nije bilo isprava, verovao je da me je samo nebo poslalo. Nisu mu se suprotstavili jer je već u to vreme bio veoma star, a kod nas se najizlapeliji smatra najmudrijim.

Automobil je bio iz porodice sitroen, model ami 6,¹ pa su me, u znak sećanja na taj događaj, nazvali Ami Sis. Eto, to su moji koreni. S vremenom mi je ime promenjeno u Aziz da bi se brže izgovaralo. Mamita, Romkinja rođena u Rumuniji, gde su je nacisti sterilisali, uvek kaže da skraćivanje mog imena nije bila dobra ideja jer sam kao mali ličio na Francuza – a ona smatra da ime utiče na čoveka. Meni je svejedno. Sviđa mi se da budem Arapin – ima nas mnogo, pa me niko neira. Otkad sam počeo da petljam sa auto-radijima, morali su da mi nabave lažne isprave za slučaj hapšenja, te sam tako dobio i prezime: Kemal. Ne znam otkud ono. Možda su se te godine mladuncima davala imena na K.

Ponekad sam mislio na svoje prvobitne roditelje, koji su sigurno prijavili slučaj i čekali zahtev za otkupninu, živeći i dalje u nadi jer nije bilo pronađeno moje telo. Jednog dana, govorio sam sebi, objaviću mali oglas u *Provansalu*: „Dete ukradeno na Božić iz jednog amija 6 traži roditelje. Pisati Azizu Kemal, plavi kamionet preko puta folksvagenove kombi-picerije *Kod Vasila*, naselje Valon Fleri, severni Marselj“. Ali uvek sam to odlagao. Kada vam pođe za rukom da vas koliko-toliko prihvate u nekoj porodici, baš vam se ne mili da po drugi put to pokušavate. Bilo mi je draže da ostanem u neizvesnosti i sačuvam svoj san. Nisam znao odakle potičem, pa sam bio zadovoljan tu gde sam se nalazio.

Često sam zamišljao da sam sin nekog *Olimpikovog* napadača kome je automehaničar pozajmio svoj ami 6 dok mu je

¹ Izgovor na francuskom: *ami sis*. (Prim. prev.)

popravljaao mercedes. Drugom prilikom bio sam potomak marseljskih proizvođača sapuna. Ili najmlađe dete lučkih radnika, s jednom naknadom za nezaposlenost na nas dvanaestoro. U kišnim danima govorio sam sebi da su jednostavno umesto mene napravili drugo dete.

A onda, kad sam napunio osamnaest, rekli su mi istinu. Drugačiju, bolniju istinu, ili možda jednostavniju, ne znam. Stari Vasil nije ukrao ami 6; udario je u njega svojom kombi-picerijom kad ga je ovaj nepropisno preticao na krivini Frijun. Roditelji su poginuli na licu mesta. Izvukao me je iz olupine pre nego što će eksplodirati i eto – nastavak sam znao. Vasil se nikada nije oporavio od toga; više nije seo za volan niti je upalio peć za picu, i zato kombi folksvagen, otkad znam za njega, stoji na podupiračima, prekriven bršljanom, s figurinom svete Marije u peći za picu.

Najpre me je veoma dirnulo to što se celo naselje tako dugo pretvaralo da bi me pošteđelo patnje, ali bio sam i malo ljut. Obukao sam najlepšu majicu i dostojanstveno otišao kod Vasilu da mu zahvalim što me je spasao, a ne ukrao. Izvukao je prst, sav naboran, ispod pokrivača i rekao hrapavim glasom, pogleda uprtog u prazno:

„Rođen a nestvoren, jednosuštan Ocu, kroz koga je sve postalo.“

To mora da je bila neka zagonetka, a ja nisam umeo da je rešim. Ali tada je već bio potpuno izlapeo, izvodili su ga samo za praznike, tako da rešenje možda nije ni postojalo.

Naravno, žalio sam za roditeljima. Mada je teško plakati za nekim koga ne poznaješ. A onda sam se utešio govoreći sebi da bar nisu patili zbog mog nestanka. Čudno, ali narednih meseci najviše mi je nedostajao taj mali oglas koji sam im često pred spavanje pisao u mislima, svaki put ga doterujući, popravljajući, tražeći bolji izraz. Mali oglas koji bih čitavog života nosio u srcu kako bih ga jednom, možda, izdiktirao. Sada više nije imao nikakvog smisla. Izgubio sam tu rečenicu i postao siročče.